

RICHTLIJN MOBIELE KRANEN

NASLAGWERK 5

**WETGEVING IN RELATIE TOT
DE HIJSPLANNING**

Naslagwerk 5 - Wetgeving in relatie tot de Hijsplanning - Versie 02, februari 2023

INHOUDSOPGAVE

1	Veiligheid op de bouwplaats	3
1.1	De Europese kaderrichtlijn	3
1.1.1	<i>Richtlijn betreffende de Veiligheids- en Gezondheidssignalering op het werk .....</i>	<i>3</i>
1.1.2	<i>Richtlijn Arbeidsmiddelen .....</i>	<i>3</i>
1.2	Arbowet, -besluit en -regeling	4
1.3	Arbocatalogus verticaal transport	5
1.4	Inventarisatie van risico's	6
1.4.1	<i>RI&E.....</i>	<i>6</i>
1.4.2	<i>V&G-plan.....</i>	<i>7</i>
1.4.3	<i>Taakrisicoanalyse .....</i>	<i>9</i>
2	Veiligheid voor de omgeving.....	10
2.1	Bouw- en sloopveiligheidsplan	10
2.2	Werken op of langs wegen.....	11
2.2.1	<i>Basisopbouw van verkeersmaatregelen.....</i>	<i>11</i>
2.2.2	<i>De plaats van het werk.....</i>	<i>12</i>
2.2.3	<i>De tijdsduur van het werk .....</i>	<i>13</i>
2.2.4	<i>De invloed van het opstellen van kranen en machines naast of over het verkeer.....</i>	<i>13</i>
2.2.5	<i>Keuze en toepassing van de juiste standaardmaatregelen en middelen .....</i>	<i>14</i>
2.2.6	<i>Vergunningsplicht opstellen object / mobiele kraan naast of op een openbare weg .....</i>	<i>14</i>

1 Veiligheid op de bouwplaats

Hieronder volgt een overzicht van de Arbowetgeving die de aanleiding vormt van de noodzaak tot het planmatig voorbereiden van hijsactiviteiten en het organiseren van supervisie.

1.1 De Europese kaderrichtlijn

De in 1989 aangenomen Europese kaderrichtlijn 89/391/EEG behandelt de veiligheid en de gezondheid op het werk. In de richtlijn zijn voor heel Europa de minimumvoorschriften voor veiligheid en gezondheid bepaald (lidstaten zijn gerechtigd aanvullende maatregelen aan te houden of in te stellen).

Op basis van artikel 16 van de kaderrichtlijn zijn een aantal zogenaamde bijzondere richtlijnen vastgesteld. Met name de volgende twee bijzondere richtlijnen spelen een belangrijke rol bij de voorbereiding en de uitvoering van hijsactiviteiten:

- De richtlijn betreffende de minimum voorschriften voor de Veiligheids- en Gezondheidssignalering op het werk (92/58/EEG);
- De richtlijn Arbeidsmiddelen (2009/104/EG).

1.1.1 Richtlijn betreffende de Veiligheids- en Gezondheidssignalering op het werk

Door middel van de richtlijn betreffende de minimum voorschriften voor de Veiligheids- en Gezondheidssignalering op het werk (92/58/EEG) wordt een verbetering van het arbeidsmilieu nagestreefd, met als doel de veiligheid en de gezondheid van de werknemers te bevorderen. Onder veiligheids- en gezondheidssignalering verstaan we een signalering die, al naar gelang het geval, op een bepaald object, een bepaalde activiteit of een bepaalde situatie wordt toegepast. Denk hierbij aan:

- Een bord;
- Een kleur;
- Een lichtsignaal;
- Een akoestisch signaal;
- Een mondelinge mededeling;
- Een hand- of armsein;
- Een aanwijzing of voorschrift.

De signalering heeft te allen tijde betrekking op de veiligheid en gezondheid op het werk.

1.1.2 Richtlijn Arbeidsmiddelen

De richtlijn Arbeidsmiddelen (2009/104/EG) is bedoeld om de veiligheid en gezondheidsbescherming op de werkplek te verbeteren. Arbeidsmiddelen zijn alle apparaten, machines, gereedschappen en installaties die op de arbeidsplaats worden gebruikt. Alle arbeidsmiddelen moeten aan deze richtlijn voldoen.

Artikel 3.2.5 benoemt de specifieke eis dat alle hijswerkzaamheden correct gepland moeten worden en onder adequaat toezicht uitgevoerd moeten worden.

Richtlijn arbeidsmiddelen 2009/104/EG, bijlage 2, artikel 3.2.5:

Alle handelingen voor het hijsen/heffen moeten correct gepland en onder adequaat toezicht worden uitgevoerd teneinde de veiligheid van werknemers te garanderen.

De Machinerichtlijn (2006/42/EG) heeft een sterke relatie met de richtlijn Arbeidsmiddelen. Machines die aan werknemers ter beschikking worden gesteld, moeten voldoen aan de richtlijn Arbeidsmiddelen, ongeacht of het om een nieuwe, een tweedehands of een gereviseerde machine gaat.

*Zie voor meer informatie over de Machinerichtlijn:
**Naslagwerk 3,
De machine***

Ook bij het gebruik van arbeidsmiddelen speelt de richtlijn Arbeidsmiddelen een rol. Met name in bijlage 2 van de richtlijn zijn eisen opgenomen met betrekking tot arbeidsmiddelen die dienen voor het hijsen/heffen van lasten (al dan niet met eigen aandrijving).

1.2 Arbowet, -besluit en -regeling

Alle landen van de Europese Unie moeten de Kaderrichtlijn verwerken tot nationale wetgeving. In Nederland is dit terug te vinden in Arbeidsomstandighedenwet. De Arbeidsomstandighedenwet (hierna: Arbowet) bevat regels voor werkgevers en werknemers om de gezondheid, de veiligheid en het welzijn van werknemers en zelfstandig ondernemers te bevorderen. Het doel is om ongevallen en ziekten, veroorzaakt door het werk, te voorkomen.

De Arbowet is een kaderwet. Dat betekent dat hierin geen concrete regels staan maar algemene bepalingen en richtlijnen over het Arbeidsomstandighedenbesluit in bedrijven (hierna: arbobeleid). De Arbowetgeving valt uiteen in drie delen:

- De Arbeidsomstandighedenwet;
- Het Arbeidsomstandighedenbesluit (hierna: Arbobesluit);
- De Arbeidsomstandighedenregeling (hierna: Arboregeling).

Enkele jaren geleden bestonden ook nog Arbobeleidsregels. Deze zijn echter per 1 januari 2012 vervallen. Als vervanging voor de Arbobeleidsregels hebben branches paritair Arbocatalogi opgesteld. Voor de verticaal-transport branche bestaat de 'Arbocatalogus Verticaal Transport'.

In hoofdstuk 7 van het Arbobesluit 'Arbeidsmiddelen en Specifieke Werkzaamheden' zijn de belangrijkste regels en voorschriften opgenomen voor hijs- en hefmiddelen. Deze regels en voorschriften gaan over de aanschaf, de keuringen, de veiligheidsvoorzieningen en het gebruik van hijs- en hefmiddelen. Veel regels en voorschriften in het Arbobesluit zijn afkomstig uit de richtlijn Arbeidsmiddelen (2009/104/EG).

In hoofdstuk 7 van de Arboregeling zijn nadere regels en voorschriften opgenomen voor persoonscertificatie van machinisten die werkzaam zijn op bouwplaatsen. Verder staan in hoofdstuk 8 van de Arboregeling veel regels en voorschriften die afkomstig zijn uit de richtlijn betreffende de minimum voorschriften voor de Veiligheids- en Gezondheidssignalering op het werk (92/58/EEG).

Artikel 3.2.5 uit de richtlijn Arbeidsmiddelen is overgenomen in het Arbobesluit artikel 7.18a lid 8 en lid 9.

Arbobesluit, artikel 7.18a, lid 8 en 9;

8. *Alle handelingen voor het hijsen of heffen worden correct gepland teneinde de veiligheid van de werknemers te garanderen.*
9. *De handelingen, bedoeld in het achtste lid, worden onder doeltreffend toezicht uitgevoerd.*

Samengevat:

Alle activiteiten waarbij hijs- of hefmiddelen zijn betrokken moeten worden gepland en moeten onder doeltreffend toezicht (supervisie) worden uitgevoerd. Dit op basis van de inschatting van de complexiteit van de activiteiten, waarbij mogelijke risico's ten aanzien van de activiteit zelf of ten aanzien de werkomgeving zijn gesignaleerd en zo nodig aanvullende maatregelen zijn genomen.

De werkgever (in de zin van de Arbowet) is verantwoordelijk voor de planning en het toezicht. Hij kan taken aan deskundigen delegeren, maar blijft altijd eindverantwoordelijk.

1.3 Arbocatalogus verticaal transport

Vereniging Verticaal Transport (hierna: VVT) en de vakbonden CNV en FNV hebben in de Arbocatalogus Verticaal Transport samen diverse arbeidsrisico’s voor het werken met mobiele kranen in beeld gebracht en daarbij aangegeven welke maatregelen nodig zijn om het werken veilig te maken. De Arbocatalogus is online beschikbaar.

Directe aanleiding voor de Arbocatalogus is de afschaffing van wettelijke regels en voorschriften over veilig werken. In plaats daarvan kan de sector nu zelf afspraken maken over het beperken van arbeidsrisico’s. De Arbocatalogus is het document waarin deze afspraken worden vastgelegd. De Arbeidsinspectie NLA toetst de inhoud en de Arbocatalogus is onderdeel van de controles en onderzoeken uitgevoerd door Nederlandse Arbeidsinspectie.

De Arbocatalogus is bedoeld voor iedereen die in of samen met de sector Verticaal Transport werkt. Werkgevers in de sector, maar ook opdrachtgevers, vinden in de Arbocatalogus informatie over hoe werknemers het best veilig en gezond kunnen werken en welke maatregelen het best passen in het bedrijfsbeleid om een bepaald risico te voorkomen.

Werknemers van opdrachtnemers en opdrachtgevers kunnen de Arbocatalogus gebruiken om met hun leidinggevende te overleggen over het beperken van risico’s die in het dagelijkse werk ondervonden worden. Voor ondernemingsraden is de Arbocatalogus een hulpmiddel om het bedrijfsbeleid ten aanzien van het veilig en gezond uitvoeren van hijswerkzaamheden te beïnvloeden.

In de Arbocatalogus opgenomen maatregelen zijn technisch, economisch en organisatorisch haalbaar. Ze zijn ingedeeld volgens de arbeid hygiënische strategie en worden aangegeven in termen van drie, twee en één ster maatregel. Dit geeft het volgende overzicht:

	BRONNENPAK <i>Drie sterren maatregel</i>	ORGANISATORISCHE MAATREGELEN <i>Twee sterren maatregel</i>	TECHNISCHE MAATREGELEN <i>Twee sterren maatregel</i>	PERSOONLIJKE BESCHERMING <i>Een ster maatregel</i>
Voorlichting, instructie en toezicht		✓		
Deskundigheid machinist		✓		
Werken in regie of aangenomen werk		✓		
Meerdere kranen in elkaars draaibereik		✓		
Hijsen met meerdere kranen aan een last		✓		
Tunnelen		✓		
Hijsen over gebouwen		✓		
Hijsen over personen		✓		
Hijsen in de nabijheid van straal-zendmasten, windmolens, bovenleidingen van trein en tram en bovenliggende hoogspanningsverbindingen		✓		
Werkbak hangend aan een hijskraan		✓	✓	
Gebruik afstandsbesturing hijskraan		✓		
Onbeheerd achterlaten hijskraan		✓		

Figuur 1 Overzicht indeling maatregelen volgens arbeid hygiënische strategie

De huidige Arbocatalogus Verticaal Transport is ingegaan op 1 september 2022 en heeft een looptijd van 6 jaar. Aan het einde van deze looptijd zal een evaluatie van de inhoud plaatsvinden. Tevens kan een evaluatie vervroegd worden uitgevoerd op verzoek van één van de sociale partners.

Een bedrijf mag afwijken van de bepalingen in de Arbocatalogus. In dat geval kiest het bedrijf zelf maatregelen om te voldoen aan de wettelijke bepalingen uit de Arbowet. Het moet in dat geval aantonen dat het met de genomen maatregelen ten minste eenzelfde niveau van veiligheid en gezondheid bereikt als dat van de Arbocatalogus.

1.4 Inventarisatie van risico's

1.4.1 RI&E

Een risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) is een inventarisatie van de gevaren binnen een bedrijf die betrekking hebben op de veiligheid, gezondheid en het welzijn van de medewerkers. Het betreffen de meest voorkomende risico's van het bedrijf. In de risico-evaluatie maakt de werkgever een risico-inschatting van deze gevaren. Daarbij kijkt hij naar de *kans* dat een gevaar zich voordoet, het *effect* dat dit teweegbrengt en de *frequentie* waarmee werknemers aan het gevaar worden blootgesteld. De Arbowet, artikel 5, stelt de RI&E verplicht voor elk bedrijf dat personeel in dienst heeft.

Arbowet, artikel 5:

- 1. Bij het voeren van het arbeidsomstandighedenbeleid legt de werkgever in een inventarisatie en evaluatie schriftelijk vast welke risico's de arbeid voor de werknemers met zich brengt. Deze risico-inventarisatie en -evaluatie bevat tevens een beschrijving van de gevaren en de risico-beperkende maatregelen en de risico's voor bijzondere categorieën van werknemers.*
- 2. In de risico-inventarisatie en -evaluatie wordt aandacht besteed aan de toegang van werknemers tot een deskundige werknemer of persoon, bedoeld in de artikelen 13 en 14, of de arbodienst.*
- 3. Een plan van aanpak, waarin is aangegeven welke maatregelen zullen worden genomen in verband met de bedoelde risico's en de samenhang daartussen, een en ander overeenkomstig artikel 3, maakt deel uit van de risico-inventarisatie en -evaluatie. In het plan van aanpak wordt tevens aangegeven binnen welke termijn deze maatregelen zullen worden genomen.*
- 4. De risico-inventarisatie en -evaluatie wordt aangepast zo dikwijls als de daarmee opgedane ervaring, gewijzigde werkmethode of werkomstandigheden of de stand van de wetenschap en professionele dienstverlening daartoe aanleiding geven.*
- 5. Indien de werkgever arbeid doet verrichten door een werknemer die hem ter beschikking wordt gesteld, verstrekt hij tijdig voor de aanvang van de werkzaamheden aan degene, die de werknemer ter beschikking stelt, de beschrijving uit de risico-inventarisatie en -evaluatie van de gevaren en risicobeperkende maatregelen en van de risico's voor de werknemer op de in te nemen arbeidsplaats, opdat diegene deze beschrijving verstrekt aan de betrokken werknemer.*
- 6. De werkgever zorgt ervoor dat iedere werknemer kennis kan nemen van de risico-inventarisatie en -evaluatie.*

In het Arbobesluit wordt in artikel 7.3 de link gelegd tussen de hierboven bedoelde RI&E en de geschiktheid van de arbeidsmiddelen die voor de uitvoering van de werkzaamheden door de werkgever ter beschikking gesteld worden.

Arbobesluit, artikel 7.3, Geschiktheid arbeidsmiddelen:

1. *Bij de keuze van de arbeidsmiddelen die de werkgever ter beschikking stelt, wordt rekening gehouden met de uit de risico-inventarisatie en -evaluatie, bedoeld in artikel 5 van de wet, gebleken specifieke kenmerken van de arbeid, met de omstandigheden waaronder deze wordt verricht, met de op de arbeidsplaats al bestaande gevaren en met de gevaren die daaraan zouden kunnen worden toegevoegd door het gebruik van de desbetreffende arbeidsmiddelen.*
1. *Om te voorkomen dat het gebruik van arbeidsmiddelen gevaren voor de veiligheid en gezondheid van de werknemers oplevert, worden de arbeidsmiddelen die op de arbeidsplaats ter beschikking van de werknemers worden gesteld, uitsluitend gebruikt voor het doel, op de wijze en op de plaats waarvoor zij zijn ingericht en bestemd.*
2. *Arbidsmiddelen zijn voorts geschikt voor het uit te voeren werk of zijn daartoe behoorlijk aangepast.*
3. *Voor zover het redelijkerwijs niet mogelijk is de gevaren bij het gebruik van de arbeidsmiddelen te voorkomen, worden zodanige maatregelen getroffen dat de gevaren zoveel mogelijk worden beperkt.*

Als een bedrijf regelmatig de regie voert over hijsactiviteiten, dient de voorbereiding en uitvoering van deze activiteiten deel uit te maken van haar RI&E.

De Arbocommissie van de VVT heeft voor haar leden een branche RI&E opgesteld, waarin de risico's die specifiek voor de verticaal transportsector gelden, staan opgenomen. Deze algemene RI&E is als **branche RI&E bekrachtigd door een gecertificeerde kerndeskundige en is erkend door het Steunpunt RI&E** (zie 'Termen, Literatuur & Verwijzingen').

De VVT helpt haar leden bij het implementeren van de branche RI&E. Aan de hand van het VVT RI&E-instrument worden bedrijven bewust gemaakt van de optredende bedrijfsrisico's en welke maatregelen genomen moeten worden.

1.4.2 V&G-plan

In het kader van de Europese en Nationale wetgeving bestaat de verplichting dat bij tijdelijke en mobiele bouwplaatsen de uitvoerende partij voor aanvang van de werkzaamheden een Veiligheids- en Gezondheidsplan moet opstellen (Kaderrichtlijn 89/391/EEG en Arbobesluit artikel 2.28). In dit plan moeten alle voorkomende risico's geïnventariseerd zijn en vastgelegd worden. Tevens wordt de organisatie van de werkzaamheden vastgelegd in taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Op basis hiervan worden de werkzaamheden uitgevoerd.

Arbobesluit, artikel 2.28, Veiligheids- en gezondheidsplan:

1. *De opdrachtgever zorgt ervoor dat ten aanzien van bouwwerken die voor de veiligheid en gezondheid van werknemers bijzondere gevaren met zich meebrengen als bedoeld in bijlage II bij de richtlijn of een bouwwerk ten aanzien waarvan een melding verplicht is, een veiligheids- en gezondheidsplan wordt opgesteld.*
2. *Afhankelijk van de voortgang in het bouwproces, worden in het veiligheids- en gezondheidsplan ten minste vermeld en opgenomen:*
  - a. *een beschrijving van het tot stand te brengen bouwwerk, een overzicht van de betrokken ondernemingen op de bouwplaats, de naam van de coördinator voor de ontwerp- en uitvoeringsfase;*
  - b. *een inventarisatie en evaluatie van de specifieke gevaren voor het betreffende bouwwerk, waaronder de eventuele aanwezigheid van asbest of asbesthoudende producten als bedoeld in artikel 4.37, verontreinigde grond, verontreinigd water of grondwater of verontreinigde waterbodems, en specifieke gevaren die het gevolg zijn van de gelijktijdige en achtereenvolgende uitvoering van de bouwwerkzaamheden en in voorkomend geval van de wisselwerking met doorgaande exploitatiewerkzaamheden;*

- c. de maatregelen die volgen uit de risico-inventarisatie en -evaluatie, bedoeld onder b;
- d. de afspraken met betrekking tot de uitvoering van de maatregelen, bedoeld onder c;
- e. de wijze waarop toezicht op de maatregelen wordt uitgeoefend;
- f. de bouwkundige, technische en organisatorische keuzen die in verband met de veiligheid en gezondheid van de werknemers en zelfstandigen worden gemaakt alsmede de onderzoeken en rapporten die de onderbouwing van deze keuzen ondersteunen;
- g. de wijze waarop voorlichting en instructie aan de werknemers op de bouwplaats wordt gegeven..

Het opstellen van een V&G-plan is in de volgende gevallen verplicht:

- Projecten met een geschatte omvang van meer dan vijfhonderd mensdagen;
- Projecten met een geschatte duur van meer dan dertig werkdagen, waar op enig moment meer dan twintig werknemers tegelijk werken;
- Risicovolle projecten, als bedoeld in bijlage II van Richtlijn nr. 92/57/EEG betreffende de minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid voor tijdelijke en mobiele bouwplaatsen. Deze bijlage geeft een (*niet volledige*) opsomming van risicovolle situaties en werken:
  - o Bedelving;
  - o Vastraken;
  - o Vallen van hoogte;
  - o Verdrinking;
  - o Blootstelling aan chemische of biologische stoffen en ioniserende straling;
  - o Werkzaamheden in de nabijheid van hoogspanningskabels;
  - o Werken met springstof;
  - o Graven van putten en ondergrondse tunnelwerken;
  - o Werken met duikuitrusting;
  - o Werken onder overdruk, bijvoorbeeld caissonwerk;
  - o Het monteren of demonteren van zware geprefabriceerde elementen.

De opdrachtgever dient bij het ontwerp al maatregelen te nemen en vast te leggen in het V&G-plan. Alle door de opdrachtgever ingehuurde partijen met de daarbij behorende werkzaamheden dienen te worden opgenomen in het V&G-plan. Degene die de regie voert over het werk dient hiervoor zorg te dragen. Ingehuurde partijen die op basis van regie werkzaamheden uitvoeren, dienen de instructies van de opdrachtgever te volgen.

De ingehuurde partij is verantwoordelijk voor het beschikbaar stellen van deskundig personeel en materieel welke voldoet aan de wettelijke eisen. Vóór aanvang van de werkzaamheden dient overleg plaats te vinden omtrent de onder leiding van de opdrachtgever uit te voeren werkzaamheden.

Als voor de bouwplaats een V&G-plan is opgesteld, dienen eventuele hijsactiviteiten hierin benoemd te zijn. Is dit niet het geval dan is het mogelijk om het V&G-plan aan te vullen of de opdrachtnemer een deel V&G-plan te laten opmaken.

Mogelijke onderwerpen voor het V&G-plan ten aanzien van hijsactiviteiten zijn:

- Beschikbare kraanopstelplaatsen;
- Verplichte laadplaatsen, hijsroutes en losplaatsen;
- Eisen ten aanzien van de bemanning van hijsteams (eventueel inclusief de herkenbaarheid van hijsteam medewerkers);
- Procedures voor de uitvoering van hijswerkzaamheden.

Als de opdrachtgever de regie voert over de hijsactiviteiten, dan ligt de verantwoordelijkheid voor het opstellen van een volledig V&G-plan bij hem. Voert de opdrachtnemer echter de regie (projectovereenkomst) dan dient hij in overleg te gaan met de opdrachtgever, er ligt dan een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het opstellen van een passend V&G-plan.

Gedeelde verantwoordelijkheden

Als een kraanverhuurder op een locatie voor meerdere opdrachtgevers werkt, dient afstemming tussen de opdrachtgevers plaats te vinden (Arbowet artikel 19) over het V&G-plan. Hierbij speelt de V&G-coördinator van de hoofd-opdrachtgever een centrale rol.

Arbowet, Artikel 19:

- 1. Indien in een bedrijf of een inrichting verschillende werkgevers arbeid doen verrichten, werken zij onderling op doelmatige wijze samen teneinde de naleving van het bij of krachtens deze wet bepaalde te verzekeren.*
- 2. Alvorens werkzaamheden behorende tot een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen categorie aanvangen zorgen de werkgevers ervoor dat schriftelijk is vastgelegd op welke wijze zal worden samengewerkt, welke voorzieningen daarbij zullen worden getroffen en op welke wijze op die voorzieningen toezicht zal worden uitgeoefend.*

1.4.3 Taakrisicoanalyse

De taakrisicoanalyse (TRA) is een middel om benodigde beheersmaatregelen vast te stellen van werkzaamheden die extra risico's met zich mee brengen. Extra risico's zijn risico's die niet in de bedrijfs-RI&E en/of het op de bouwplaats geldende V&G-plan zijn opgenomen. Het is de taak van de verantwoordelijke persoon om door middel van het uitvoeren van een risicoanalyse vast te stellen of er bij een hijsactiviteit sprake is van extra risico's. Als dit het geval is, zal hij de werkzaamheden als 'afwijkend/complex' definiëren. Er mag in dat geval niet verwacht worden dat de benodigde deskundigheid voor de uitvoering van de werkzaamheden al binnen het bedrijf aanwezig is. Er zijn dan specifieke beheersmaatregelen en/of instructies noodzakelijk. De TRA is een instrument om de extra risico's te benoemen en de bijbehorende beheersmaatregelen vast te leggen.

2 Veiligheid voor de omgeving

2.1 Bouw- en sloopveiligheidsplan

De veiligheid voor de omgeving van de bouwplaats komt in het bouw- en sloopveiligheidsplan aan de orde (vaak afgekort tot bouwveiligheidsplan).

In het Bouwbesluit 2012 is opgenomen dat een bouwveiligheidsplan door het bevoegd gezag geëist kan worden voor de bouwactiviteiten waarvoor een Omgevingsvergunning nodig is in het kader van de Wabo of een sloopmelding op grond van het Bouwbesluit 2012. Ook kan het bevoegd gezag een bouwveiligheidsplan verlangen bij vergunningvrije (bouw- en sloop) activiteiten en bij meldingsplichtige (bouw- en sloop) activiteiten.

Een bouwveiligheidsplan volgens het Bouwbesluit 2012 is niet hetzelfde als een veiligheids- en gezondheidsplan (V&G-plan) op grond van de Arbowetgeving. Het V&G-plan is gericht op de veiligheid en gezondheid van de werknemers en een bouwveiligheidsplan (B&S-plan) is gericht op de veiligheid voor de omgeving.

Zowel formeel als in de praktijk is het bouwhek de grens tussen beide en verdient dit ook aandacht in beide. Er is niets tegen om een V&G-plan en bouwveiligheidsplan te combineren in één document, als inhoudelijk maar wordt voldaan aan zowel de Arbo- als aan de bouwwetgeving.

Een bouwveiligheidsplan heeft dus betrekking op de veiligheid van:

- De weg;
- De in de weg gelegen werken;
- De weggebruikers;
- De naburige bouwwerken;
- Open erven, terreinen en hun gebruikers.

Volgens het Besluit indieningsvereisten bevat een bouwveiligheidsplan in ieder geval één of meer tekeningen waaruit de bouwplaats inrichting blijkt, te weten:

- De ligging van het te bouwen perceel en de omliggende wegen, bouwwerken en dergelijke;
- De situering van het bouwwerk;
- De aan- en afvoerwegen;
- De laad-, los- en hijszones;
- De plaats van de bouwketen;
- De grenzen van het bouwterrein waarbinnen alle bouwactiviteiten plaatsvinden, incl. het laden en lossen;
- In of op de bodem van het perceel aanwezige leidingen;
- De plaats van hulpmaterieel en opslag van materialen.

In de Landelijke richtlijn bouw- en sloopveiligheid van Vereniging Bouw- en Woningtoezicht Nederland wordt het belang van een goed bouwveiligheidsplan benadrukt. Het is volgens de Vereniging Bouw- en Woningtoezicht een niet te onderschatten onderwerp in het proces om te komen tot een veilige, gezonde en bruikbare leefomgeving.

Als er voor een bouwplaats een bouwveiligheidsplan is opgesteld heeft dit invloed op de hijsplanning. Met name onderwerpen als aan- en afvoerwegen en laad-, los- en hijszones bepalen mede hoe de uitvoering van hijsactiviteit gepland wordt. De definities van de laadzone (ook wel laadplaats), de loszone (ook wel losplaats) en de hijszone zijn, evenals andere relevante termen zoals de hijsroute en het hijsgebied, opgenomen in Naslagwerk 4, Kraanveiligheidszones. Daarbij is de Landelijke richtlijn bouw- en sloopveiligheid als leidraad gebruikt.

Zie voor meer informatie:
Naslagwerk 4,
Kraanveiligheidszones

In Naslagwerk 1, De risicoanalyse, wordt toegelicht op welke wijze rekening gehouden moet worden met deze zones tijdens de hijsplanning.

Zie voor meer informatie:
Naslagwerk 1,
De risicoanalyse

2.2 Werken op of langs wegen

Naast een plan voor de veiligheid in de omgeving van de bouwplaats, dient er ook aandacht te worden besteed aan het werken in de openbare ruimte langs of op wegen en paden.

In de Landelijke richtlijn ‘Werken op niet-autosnelwegen (96b - 2020)’ van het kennisplatform CROW worden alle uitgangspunten nader beschreven voor het nemen van de juiste verkeersmaatregelen bij werkzaamheden in de nabijheid van wegen en paden.

Er wordt onderscheid gemaakt in de volgende type weginfrastructuur:

- Nationale stroomwegen (NSW, autosnelwegen);
- Regionale stroomwegen (RSW, autowegen);
- Gebiedsontsluitingswegen (GOW);
- Erftoegangswegen (ETW).

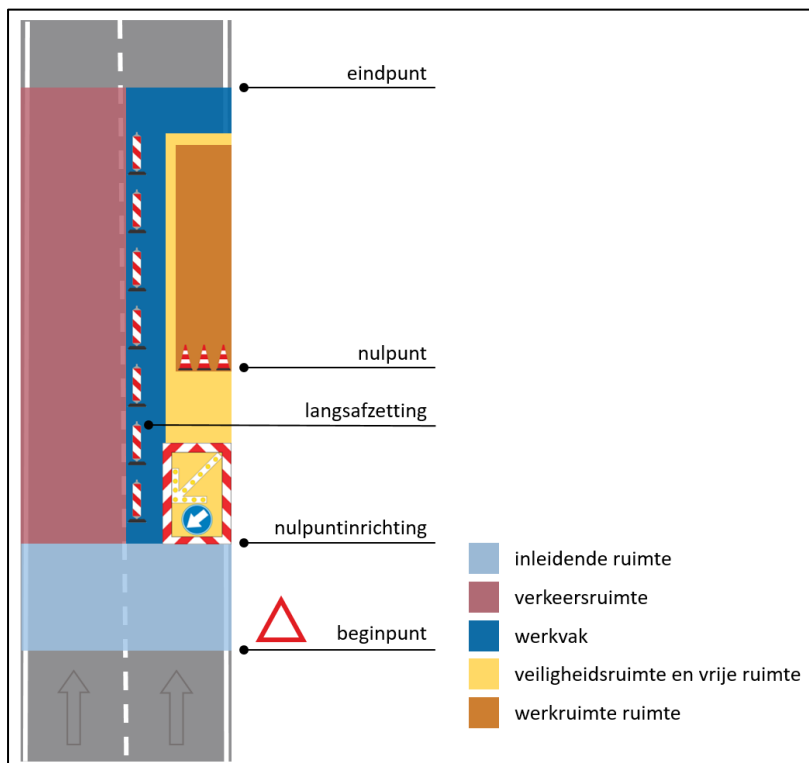
Deze wegcategorisering vormt het handvat voor het bepalen van de juiste maatregelen. De werkelijke situatie bepaalt uiteindelijk de toe te passen maatregel. De maatregelen worden genomen vanuit de volgende uitgangspunten (toepisen):

- Verkeersveiligheid van de weggebruiker;
- Veiligheid van de wegwerker;
- Verkeersmanagement voor een optimale doorstroming en minimalisering van overlast;
- Informeren van weggebruikers;
- Doelmatigheid van de inzet van middelen.

2.2.1 Basisopbouw van verkeersmaatregelen

Verkeersmaatregelen bij werken in uitvoering zijn opgebouwd uit diverse bebakenings- en markeringselementen. Een verkeersmaatregel is altijd volgens een zelfde indeling opgebouwd. De opbouw ziet er als volgt uit (zie figuur 2):

- De inleidende ruimte;
- De nulpuntinrichting;
- De veiligheidsruimte en vrije ruimte;
- Het nulpunt;
- De werkruimte en opstelplaats;
- De langsafzetting;
- De verkeersruimte;
- Het eindpunt.

Figuur 2 Overzicht basisopbouw verkeersmaatregelen

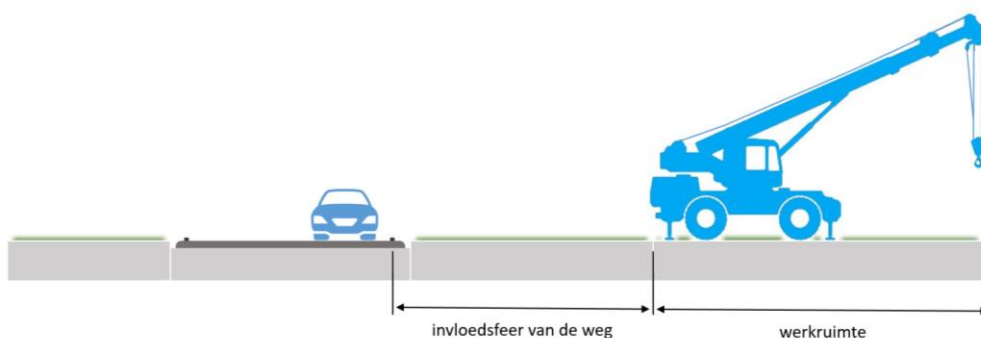
2.2.2 De plaats van het werk

De afstand tussen de werkruimte en de reguliere verkeersruimte is bepalend voor de te nemen maatregelen. Wordt er buiten de invloedssfeer van de weg gewerkt dan zijn er geen maatregelen nodig. In tabel 1 is per wegcategorie de afstand van de invloedssfeer weergegeven.

Wegcategorie	Maximalsnelheid	Invloedssfeer van de weg*
RSW	100 km/u	10.00 m
GOW	80 km/u	4.50 m
	70 km/u	4.50 m
	50 km/u	3.00 m
ETW	60 km/u	3.00 m
	30 km/u	1.50 m
(Brom-) Fietspaden		1.50 m
Voetpaden		0.00 m

* de afstand wordt gemeten vanuit de verkeerszijde van de kantstreep of, bij het ontbreken, vanuit de kant van de verharding

Tabel 1 de invloedssfeer van de weg: minimale afstand

Figuur 3 Overzicht invloedssfeer van de weg

2.2.3 De tijdsduur van het werk

Daarnaast is de tijdsduur medebepalend voor de uitvoering van de maatregel. Uitgangspunt hierbij is dat de maatregel qua risico's in verhouding staat tot de duur van het werk. Bij kortdurende werkzaamheden kan de tijd die nodig is voor het opzetten en afbreken van een wegafzetting met de risico's voor de werknemer daarbij niet in verhouding staan tot de duur van het werk. Om die reden zijn er eenvoudige afzettingen ontwikkeld.

Bij het formuleren van maatregelen voor kortdurende werkzaamheden is het van belang dat aanrijdrisico' voor de werknemer en de risico's voor de weggebruikers tot een acceptabel geacht minimum worden beperkt.

In tabel 2 is de verdeling van tijdsduur weergegeven. Vanwege de kleinere risico's voor werknemers op voetpaden, fietspaden en erftoegangswegen is de grens voor kortdurend op 1 dag gesteld.

Categorie	Tijdsduur	Opmerking
Zeer kort	≤ 30 minuten	Alleen RSW 100 en GOW 80/70
Kort	≤ 2 uur	
Lang	≤ 1 dag	
Zeer Lang	> 1 dag	
Kortdurend	≤ 1 dag	Bij voet- en fietspaden en ETW

Tabel 2 indeling werkzaamheden naar tijdsduur

2.2.4 De invloed van het opstellen van kranen en machines naast of over het verkeer

Het is mogelijk dat bouwwerkzaamheden 'in het verkeer' plaatsvinden, omdat mobiele kranen, hoogwerkers of andere machines op of naast een rijbaan, fietspad of voetpad staan. Als een machines de doorgang op het voet- of fietspad dusdanig belemmerd dat lopers en fietsers zich over de rijbaan moeten begeven moeten maatregelen genomen worden.

Als fietsers of voetgangers het werkgebied binnen gaan en hier voor hen gevaar bestaat, dan moet het werkvak volledig worden afgeschermd. Dit betekent dat geleidebakens of verkeerskegels niet afdoende zijn en dat er een **niet doordringbare afscherming** moet worden geplaatst.

In naslagwerk 4, Kraanveiligheidszones wordt uitleg gegeven over de verschillende veiligheidszones waarbinnen extra maatregelen getroffen dienen te worden ter bescherming van personen.

Daarnaast wordt in Naslagwerk 1, De risicoanalyse, bij paragraaf 2.1 toelichting gegeven over het hijsen over personen of nabij personen. Het is verboden voor onbevoegde personen om zich binnen het draaibereik of de draaicirkel van de bovenwagen van de kraan te bevinden.

Het draaibereik van de bovenwagen van mobiele kranen **moet door de machinist afgezet zijn met linten of ontoegankelijk gemaakt zijn voor personen door middel van afzethekken of andere versperringen**. Deze maatregel vindt zijn oorsprong in artikel 7.17c van het Arbobesluit.

Arbobesluit, Artikel 7.17c, Gebruik mobiele arbeidsmiddelen, lid 5:

Doeltreffende organisatorische maatregelen worden genomen om te voorkomen dat werknemers zich bevinden in de werkzone van mobiele arbeidsmiddelen met eigen aandrijving.

De in de wet gebruikte term 'werkzone' is in de praktijk vertaald naar 'draaibereik' of 'draaicirkel'.

Zie voor meer informatie:
Naslagwerk 4, Kraanveiligheidszones
Naslagwerk 1, De risicoanalyse

2.2.5 Keuze en toepassing van de juiste standaardmaatregelen en middelen

In de uitgave 'Standaardmaatregelen op niet-autosnelwegen (96-b)' van het CROW, welke als aparte uitgave hoort bij de eerder genoemde richtlijn 96-b, worden per type weginfrastructuur (inclusief voet- en fietspaden) een volledig overzicht gegeven van de standaard te nemen verkeersmaatregelen.

Voor een juiste keuze en de in te zetten middelen van de maatregelen wordt verder verwezen naar de CROW-richtlijn en de standaard.

2.2.6 Vergunningsplicht opstellen object / mobiele kraan naast of op een openbare weg

Voor het (tijdelijk) plaatsen van een object (bijvoorbeeld een mobiele kraan, opslagcontainer, steiger) in de openbare ruimte of op de openbare weg gelden per gemeente algemene regels. Voldoet u aan deze regels, dan is een melding voldoende. Voldoet u niet aan deze regels, dan is de opdrachtgever verplicht om een **objectvergunning** aan te vragen.

Wordt bij het plaatsen van objecten het verkeer gehinderd of het zicht geblokkeerd, dan moet ook een **tijdelijke verkeersmaatregel** aangevraagd worden. De aanvraag procedure en de regels verschillen per gemeente.

Wanneer het daarnaast nodig is om bij de werkzaamheden een motorvoertuig te gebruiken op een plaats waar dat normaal niet mag, Bijvoorbeeld op de stoep, park, plein of fiets-/voetpad, dan is naast een objectvergunning ook een **onthefing van het Reglement Verkeersregels en Verkeerstekens 1990 (RVV 1990)** nodig. Indien deze niet is aangevraagd wordt door de opstellen van het voertuigen een verkeersovertreding begaan.